

Talirukki morfoloogilised tunnused ja sortide eristamine

Ilme Tupits

Ilme.Tupits@jpbi.ee

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Talirukis on risttolmleja

Morfoloogilised tunnused varieeruvad

Sordipuhtust ei määrata

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Primaarsed tunnused

Taime kasvulaad

Lehetupe glaukosiidsus

Loomise aeg

Pea valkjas kate

Pea asend

Kõrre pikkus

Pea pikkus

Sekundaarsed tunnused

Tõusmete värvus

Kasvutüüp

Lipulehele järgneva lehe pikkus

Kõrre karvasus pea alusel

Tera aleuroonkihi värvus

1000 tera kaal

Ploidsus

Tunnuseid mõjutavad tegurid

Kasvukohta mullastik

Mulla toitainete sisaldus

Toitainete kättesaadavus

Kliimaatilise tingimused

Päeva pikkus

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Katsekohad

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Boreal Kasvinjalostus Soomes

Etelä-Pohjanmaa katsekeskus Ylistaros

Priekuli Riiklik Sordiaretusjaam Lätis

Dotnuva Akadēmija Leedus

Jõgeva Sordiaretuse Instituut

Talirukki kõrre pikkus Eesti ja Soome võrdluskatsetes 2001. aastal

Sort/aretis	Kõrre pikkus (cm)			
	Jõgeva	Jokioinen	Ylistaro	Var. koef.
Elvi	121	149	162	14,6
J 909	116	124	187	27,3
J 92-3	115	124	150	14,0

Talirukki kõrre pikkus Eesti ja Soome võrdluskatsetes 2002. aastal

Sort/aretis	Kõrre pikkus (cm)			Var. koef.
	Jõgeva	Jokioinen	Ylistaro	
Elvi	129	121	159	14,7
J 909	116	102	123	9,4
J 92-3	105	96	125	13,7

Talirukki tuhande tera kaal Eesti ja Soome võrdluskatsetes 2001. aastal

Sort/aretis	1000 tera kaal (g)			
	Jõgeva	Jokioinen	Ylistaro	Var. koef.
Elvi	30,2	32,8	36,5	9,6
J 909	29,1	31,4	37,1	12,6
J 92-3	29,4	30,0	34,7	9,2

Talirukki tuhande tera kaal Eesti ja Soome võrdluskatsetes 2002. aastal

Sort/aretis	1000 tera kaal (g)			
	Jõgeva	Jokioinen	Ylistaro	Var. koef.
Elvi	37,2	33,4	37,4	6,3
J 909	34,2	31,5	32,1	4,3
J 92-3	31,6	31,4	33,5	3,7

Talirukki kõrre pikkus Eestis, Lätis ja Leedus 2002/2003 aastal

Sort/aretis	Kõrre pikkus (cm)			
	Jõgeva	Priekuli	Dotnuva	Var. koef.
Elvi	135	132	113	9,4
Tulvi	128	132	109	10,0
J 904	106	112	89	11,7
J 909	111	117	88	14,5
J 92-1	109	103	84	13,2
J 92-3	114	110	88	13,5

Talirukki tuhande tera kaal Eestis, Lätis ja Leedus 2002/2003 aastal

Sort/aretis	Tuhande tera kaal (g)			
	Jõgeva	Priekuli	Dotnuva	Var.koef.
Elvi	28,3	27,9	37,2	16,9
Tulvi	29,1	27,4	38,2	18,4
J 904	25,8	22,8	39,2	29,8
J 909	23,9	24,0	35,2	23,4
J 92-1	24,7	25,7	35,2	20,3
J 92-3	22,6	23,7	36,5	28,0

Talirukki pähikute arv peas Eestis ja Leedus 2002/2003 aastal

Sort/aretis	Pähikute arv peas (tk)		
	Jõgeva	Dotnuva	Var. koef.
Elvi	29	32	7,0
Tulvi	29	32	7,0
J 904	30	33	6,7
J 909	30	33	6,7
J 92-1	30	32	4,6
J 92-3	28	32	9,4

Talirukki terade arv peas Eestis ja Leedus 2002/2003 aastal

Sort/aretis	Terade arv peas (tk)		
	Jõgeva	Dotnuva	Var. koef.
Elvi	48	57	12,1
Tulvi	52	56	5,2
J 904	47	54	9,8
J 909	45	52	10,2
J 92-1	48	56	10,9
J 92-3	41	57	23,1

Talirukki kõrre pikkus Eesti riiklikes sordivõrdluskatsetes 2001. ja 2002. aastal

Sort/aretis	Keskmine kõrre pikkus (cm)			
	Viljandi	Võru	Saku	Var. koef.
	2001			
Elvi	177	166	188	6,2
Tulvi	170	162	176	4,1
	2002			
Elvi	154	145	136	6,2
Tulvi	140	145	137	2,9

allikas: Viljandi Katsekeskus

Kokkuvõte

- **Jõgeval aretatud keskmise kõrre pikkusega talirukki sordi ja lühikõrreliste aretiste kõrs kasvab põhja pool, kus suvel päike ei looju, pikaks või väga pikaks**

Kokkuvõte

- Tuhande tera kaal on sordiomane tunnus, mida mõjutavad kasvukoha mullastik, toitainete sisaldus mullas, toitainete omastamise võimalused, kliimaatilised tingimused ja taimede seenhaigustesse nakatumise ulatus

Kokkuvõte

- Talirukki pea alge kujuneb võrsumissõlmes külviaasta sügisel. Kui algareng on häiritud, jäävad talirukki pead lühikeseks, nendes on vähem pähikuid ja teri

Kokkuvõte

- **Talirukkisordi tuvastamisel või seemnepõldude tunnustamisel peab lisaks sordikirjeldusele silmas pidama kasvukoha kliimaatilisi tingimusi, mullastiku omadusi, mulla varustatust toitainetega, toitainete kättesaadavust ja omastamise tingimusi**

Täna tähelepanu eest!

Jõgeva Sordiaretuse Instituut